

NEMZETI TÁRSALKODÓ

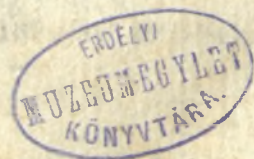
1840

II. FÉLÉV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
HETENKÉNT KIADTA

AZ ERDÉLYI HÍRADÓ

SZERKESZTŐSÉGE.

KOLOZSVÁRTT

NYOMATOTT AZ ERDÉLYI HÍRADÓ-INTÉZET BETŰIVEL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TARTALOM.

	<i>Lap.</i>
Ádám János és 1606-beli siralmas éneke	30-32, 58-40.
Álomélet	79.
Barton Károly angol úr' magyar nyelvünkkel és literaturánkkal foglalkozása	50.
Bátorítás	56.
Borszéki tudósítás	76-78.
Csel	104.
Darvas Julia és Böjti István	16.
Egyiptom' jelen állapota	16.
Előhangok	33-38.
Előleges jelentés egy erdélyi új folyóírás felől	64.
Érdekes tudni való	103, 104.
Erdélyországnak a' külfölddeli kereskedése' hiteles kimutatása	121, 122.
Erdélyi selyemtenyésztés' ügyében	48.
Felnőtt	88.
Fejér haju lány	210-212.
Filanda' 's filatori' magyarázata	24.
Gerendi felirat Erdélyben	55, 56.
Gerendi régi felirat' igazítása	80.
Halál	135.
Hajnal	136.
Herepei Ádám	123-125, 129-131.
Honi régi kéziratokat tárgyzó levelek:	
I. Szalárdi János' „Siralmas magyar krónikája“ kiadását érintő levele Boldai Mártonnak székeli Teleki Mihályhoz, 1670. jun. 13.	153-155.
II. Éder József' 1793-beli levele az erdélyi magyar nyelv művelő társasághoz Brutus Mihály' és Bethlen János' kézíratai iránt	161-164.
III. Kandó Mihály, Török Ferencz' és gróf Mikes János' 1797-beli leveleik egy 1463-li és 1526-li kézirat iránt	164, 165.
Igaz-e, hogy a' székely nemzet Tatár' kúnjaitól származott; Erdélyben 12-dik században telepedett meg; 's 13-dik század' első negyedében még nem ismerte a' keresztény vallást?	189-194, 197-240, 205-210.
1000-dik évbéli felirat Gerenden	21, 22.
Kazinczyhoz	136.
Képmutatványkori történet	7, 8, 12-15.
Keszthelyi levél	142-144, 148, 149.
Kiroji savanyú víz és vas hámor	131, 132.
Kivonat egy atya' végrendeletéből, mellyet fiainak 15 esztendő's korokban felbontani parancsolt	83-88, 89-93, 99-103.
Kolozsvári muzsikai conservatorium' jelen állapota	1-3.
Könyvismertetés:	
I. Beke Sámuel' Vasárnapi Beszédei. Kiadta Nagy Ferencz kolozsvári ref. professor.	
II. füzet Kolozsvárt 1840	160.
II. Erdélyi Házi Segéd 1841-dik évre. Harmadik év. Szerkeszti ifj. Gyergyai Ferencz	
Kiadják Tilsch és fia könyvtárosok Kolozsvárt	182-184, 194-196.
Közlemények Erdélyről:	
II. Közlemény: Fel- és Al-esík	4-7, 105-108, 113-116.
Követválasztás egy kis városban	108-112, 117-120, 125-128.

Literaturai jelentés	24; 47, 48; 72; 96; 112.
Marosvásárhelyi királyi tanító és nevelő intézet	145-148.
Megigazítás a' csik sz. domokosi rézbányák' feltalálójára nézve	132, 133.
Mikes Kelemen' levelei	133-135.
Mikes Kelemen' és Mikes István' leveleik	177-179.
Nettühöz	159.
Őszi dal	158, 159.
Pálya út	78, 79.
Parthenon és még valami	165-173, 179-182, 185-188.
Reboul, a' nimesi sütő mint költész	63, 64.
Sárga domino	149-152, 155-158.
Selyemtenyésztésről Erdélyben	9-12.
Statistical közlemények	22-24.
Szabadság	136.
Szerkesztőségi figyelmeztetés	48.
Temetési társulatok	184.
Titoknoki előadás a' m. academia' 18 ³ / ₄₀ -ki munkálatairól	97, 98.
Tőkepénzes' végrendelése	173-176, 179-182.
Töredékek egy magyar utazónó' emlékkönyvéből:	
Père la Chaise — a' párizsi temető	81-83.
Utazás a' Mont Blanc körül	17-21, 25-30.
Zsidók' száma	46, 47.
Valami az éneklő dramáról	137-142.
Vándorlások Kolozsvár' várfalai körül:	
Páget úr' javaslata. — Zsigmond király' és Báthori Kristóf fejedelem' czímereik 's 1581-beli felirat. — Az arany fonalat fonó leányokról rege. — I. Rákóczi György' és Kolozsvár' czímereik 's 1641-beli feliratok. — A' Puskaporos Bástya. — Decebalus. — A' megmagyarázhatatlanoknak vélt jegyek	41-46.
Linczigh János kolozsvári királybíró 's M. Atilius Regulus római consul	49-55.
Római feliratok. — Egy latin distichon és Napoleon. — A' pelikán madár és czímer. — A' Hídkapu előtti híd' krónikája. — Magyar kapu' ujonnan kinyíttatása. — 1449-beli felirat goth betűkkel 's V. László király' czímere. — Újabb kori feliratok	57-62.
Bethlen Gábor fejedelem' czímere 's 1629-li felirat. — Gróf Károlyi Sándor, báró Kriegbaum és lovagi neje. — 1646 és 1717-ik évi feliratok. — Várfali 16- és 17-ik századbeli sír-iratok. — A' Báthori Zsigmond által 1594-ben Kolozsváratt megöletett hazanagyok' sír-helyeik. — Várfal körüli temetők	65-72.
A' várfalak', tornyok' és bástyák' krónikája. — Várfalak iránti különböző nézetek. — Pia desideria	73-76.
Vérbosszu	93-96.

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Második félév.

Kolozsvár, Julius' Szán, 1840.

I. szám

Tartalom: A' kolozsvári muzsikai Conservatorium' jelen állapotja, (---a---y.) I. l. Közlemények Erdélyről, (Vándor) 4. l. Egy képmutatványkori történet, (Jakab Elek) 7. l.

A' kolozsvári muzsikai Conservatorium' jelen állapotja.

Azon ígéretnél fogva, melyet jóval ezelőtt az Erdélyi Híradóban tevének, lehető rövid tudósítást közlünk a' már 5 év alatt fennálló 's királyi helybenhagyással megerősített Kol. Muzsikai Conservatorium' jelen állapotja felől, azon szándékkal: hogy e' hasznos intézet' pártfogói annak tagjai' munkásságáról és a' segedelemül tett adományoknak lelkiismeretesen célra fordításáról pontos átnézést vehessenek; részint pedig éppen ez átnézés által — mellyből az intézet' gyenge és nem bizonyos értéke világosan látható — több főrangú és hazafi pártfogókat buzdítsunk annak gyámolítására, minekutána az Egyesület maga munkálódásaival azt bémbizonyítja, hogy egész iparkodással a' jobbra és tökéletesebbre törekszik.

A) *Atnézése a' pénztári számolatoknak januarius' 1-jétől december' végéig.*

Bévételek:

1838ban		1839ben	
	ft. kr.		ft. kr.
1. Rendelkezés alá tartozó pénztár-maradék	164 — 19.	1. " " " " "	63 — 24½.
2. Az aláíróktól utánpótlólag tett fizetések	450 — 50.	2. " " " " "	94 — 10.
3. Az aláírók' folyó részvényei	537 — 50.	3. " " " " "	486 — 26.
4. Nevendékek' iskolai díjai	289 — 50.	4. " " " " "	500 — 50.
5. Hangversenyek és egy álarozos bálból	604 — 25½.	5. " " " " "	1308 — 47.
6. 1000 rf. tőkének hátra lévő és folyó kamatja	75 — —	6. " " " " "	60 — —
7. Önkéntes ajándékok és kisebb bévételek	87 — 40.	7. " " " " "	110 — 50.
Bévételek' summája	2,189 ft. 13½ kr.	Bévételek' summája	2,623 ft. 47½ kr.

Kiadások.

1838ban		1839ben	
	ft. kr.		ft. kr.
1. Hátralévő fizetése 2 professor-nak és az igazgató' jutalmazása	1225 — 25.	1. „ „ „ „ „	1226 — 5.
2. A' pesti vizáradás által károsodottaknak egy academiai e-gész jövedelem küldetett	540 — 51.	2. A' kolozsvári Hidutczában el- égetteknek „ „ „	203 — 54.
3. Egyesület' szolgálja és oskola' szolgálja' fizetési	129 — —	dto dto „ „ „	126 — —
4. A' muzsikai terem' és oskolák' fütése, világítása, nyomtatá-sok, muzsikai darabok' leirá-sa, muzs. eszközök' vásárlása 's'a' t.	400 — 53½.	4. „ „ „ „ „	706 — 6½.
5. A' Conservatorium' legjobb nevendékeinek jutalomul	52 — —		
Kiadások' összesége	2,125 ft. 49½.		2,262 ft. 5½.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Öszveegyeztetés.

Bévételek	2189 — 15.
Kiadások	2125 — 49½.
Marad készpénzben	63 — 24½.
Tőke pénz	1000 — —
Öszveg	1063 ft. 24½ kr.

Bévételek a' megmaradt pénzzel együtt	2623 — 47½.
Kiadások	2262 — 5½.
Marad készpénz	361 — 42.
Tőke pénz	1000 — —
Öszveg	1361 ft. 42 kr.

Öszve hasonlítva az 1838dik esztendőben adott segedelmezést az 1839kivel, világos hogy az utolsóban 593 ft. 20 kr. apadás van, melly félni lehet, hogy 1840ben még nagyobb leend, mivel többen a' segedelmező tagok közül esztendei rendes négy p. forintból álló aláírásokat visszahúzták, úgy hogy a' jelenleg fizető tagok' száma csak 50 körül van. Egyébiránt az igazgató és a' munkáló tagok mennyire igyekeztek a' segédpénznek említett apadását kipótolni, a' concertek' jövedelmei' öszve hasonlításából látszik, mellyek 1837ben 430 rf., 1838ban 604 rf. 23½

kr., 1839ben 1508 rf. 47 krt. hoztak bé, melly nevedő summát az előadott nagyobb produc-tiók, névszerint a' Haydn' Tereintése 's'a' t, eszközlék. Világos bizonyága ez, hogy az in-tézet maga részéről valódilag törekszik a' na-gyobbra és tökéletesebbre 's csak ezért is ki-terjedtebb és hathatósabb részvétre lenne méltó.

A' munkáló tagok' száma jelenleg 39; ezek, a' szabályok szerint, semmi pénzfizetésre nem kötelesek, de a' mit csakugyan némelylek ön-kéntesen adnak; ellenben tartoznak a' minden héten kétszer tartatni szokott muzsikai gyakor-

latokra megjelenni, valamint minden nyilvános productiókban, legyenek azok akár az egyesület' részére, akár más jóltévő czélokra adva, résztvenni, a' mi mindég, legyen ez a' munkáló tagok' méltó dicséretére mondva — a' legnagyobb készséggel történik. A' fenn 7dik szám alatt említett bévételek is részint a' munkáló tagok' önkéntes ajándékozásai, részint a' Conservatorium' tulajdon muzsika eszközeinek használásából gyűltek, mivel mindenik tag, a' ki egy ilyen esz- közt másutt és nem a' conservatoriumbeli előadásoknál használ, mindenkor két pengő krt. tartozik fizetni.

B) Az igazgató tagok' névsora.

Pártfogó:

Ő királyi fensége Estei Ferdinand magyar és csehországi királyi herczeg, az aranygyapjas rend' lovagja, M. K. Sz. István' rendje' nagy keresztesse, cs. k. tábornagy, Galiczia és Lodomeria királyságok' polgári és katonai fő kormányzója 's a' t. 's a' t.

Elölülő:

Méltóságos zabolai gróf Mikes János úr.

Igazgató:

Ruzitska György, a' pest-budai h. Egyesület' tiszteletbeli tagja.

Pénztárnok:

Trandafir János, k. főkormányi irnok.

Titoknok:

Gyulai Ferencz, k. fők. irnok.

Gazda:

Bereczky Zsigmond, k. fők. irnok.

Számadásokat vizsgáló biztosság:

Ruzitska György, igazg., Kolozsvári József, Dörner Mihály és Schuster János, k. főkorm. irnokok.

Oskolák' felvigyázói:

Fő-felvigyázó: Salamon József,

theol. doctor, professor és rector a' kolozsvári ev. ref. collegiumban.

Felvigyázók: Schuster Károly, kir. főkorm. concipista, és Nappendruk Márton, n. városi v. t. közönségi tag.

Professorok:

Grosspetter József, Iső és 2ik ének oskola' tanítója.

Dioszegi Mihály, hegedű és fuvó-eszközök' tanítója.

1 Egyesületi, és 1 oskolai szolgál.

A' közönséges ének- és muzsika-oskolák' növendékeinek száma januarius' Iső napján 1840-ben 82 volt, kik között 6 lutheranus, 8 catholicus, 50 reformatus és 19 unitarius; ezek közül 15tön méltós. iszlói Iszlai László, főkorm. titoknok urnak, az idevaló unitar. collegium' nagy érdemü insp. curátorának 's az ifjuság' mivelődése' legbuzgóbb előmozdítójának költségén járják a' muzsikai oskolát. A' fennebbi számból tizenketten ingyen taníttatnak.

C) Requisitumok, muzsikai eszközök és kóták.

A' muzsikai eszközök', kóták' és gazdasági tárgyak' tartására szükséges almáriomokon kívül a' Conservatorium' muzsikai tereme fel van készítve 7 argantisch lámpákkal, reflectorokkal 's egy 50 személyből álló Orchesterhez kívántató pulpitusok, székek és padokkal, nem különben a' hallgató tagok' számára szükséges ülőhelyekkel, a' mik mind a' m. gróf elnök úr' ajándékai.

Muzsikai eszközök: 55 darab minden féle instrumentumok jó állapotban, mellyekhez csak még vagy két új clarinett volna kívánható. Továbbá egy a' m. gróf elnök által ajándékozott zongora.

Muzsikai darabok: 242 számmal, nagy része a' legnevezetesebb szerzőktől, u. m. Händel, Haydn, Beethoven, Spohr, Cherubini, Eybler 's Hummeltől.

Közlemények Erdélyről.

II. Közlemény

Fel- és Al-csik.

(Folytatás.)

12dik helység Fel-csikban: Göröcsfalva; öszvefügg Rákossal és Vacsárcsival. Lakói mint azoknak. Számok 350 lélek; mindnyájan r. cath. —

13) Mádéfalva historiai nevezetességű hely — — — —. Fekszik az Ólt' két partján, mellybe bal partról itt ömlik bele a' Pogányhavas, Tartosfej, Hosszuhavas, Péterhavas és Szellő nevű hegyekből eredő Szépvízpatak, jobbról pedig a' kis várpaták. Lakói, mint a' csiki székely faluknak. Számok 1107, kik mindnyájan r. cath. A' szék' régi jegyzőkönyvében Amadéfalvának iratik. Határán nevezetes a' „Halmok“ nevű hely. Maga a' falu Alszeg, Patakelve, és Városszeg nevű részekre oszlik.

Rákos, Vacsárcsi, Göröcs és Madéfalva viszont egy megyévé vannak olvasztva; ős gyökeres és jelentős, de pogány nevek keresztényibbre van átváltoztatva, u. m. „Kisasszony-megyéje“ nevezetre.

14) Csík Szentmiklós. Fel-csik' havasalji részén. A' Csicsópataka mellett, melly innen $\frac{1}{4}$ órányi távolságra eredve, 's Borsova és Csicsó közt az utólson alól $\frac{1}{4}$ órányival az Óltba ömlik, miután Borsova közt a' Szépvíz patakával egyesült. Lakói, mint a' több falukban, mindnyájan r. cath. Számok 850 lélek.

15) Borsova Csík Szentmiklóson alól 1 óra távolságra a' Csicsópataka mellett. Lakói' száma 475 lélek, mind r. cath. 's a' szent miklósi anyamegyéhez tartozók.

16) Csicsó Borsován alól 1 óra távolságra; a' Csicsópataka mellett. Lakói' száma 1845 lélek.

17) Szépvíz. Csík' havasalji részében, a' fennebb már említett saját nevét viselő patak

mellett. Lakószai mentséges és katonáskodó székely nemesek, 's zselléreken kívül számos örmények. Lakói' száma: r. cath. 1568, örmény-catholicus 510, g. e. hitű 17 lélek. Gyergyószent miklósróli Közleményemben említettem, hogy az örményszertartású catholicusoknak Erdélyben 4 megyéjük van, mellyeknek egyike Szépvíz; ugyanott a' különbséget is ezek 's a' római cath. közt érintettem. A' r. catholicusoknak Szépvízen csak leánymegyéjük van, anyamegye Szent Miklós; a' g. e. anyamegyéjük Szépvíz, bár mindenik leányának több hive van, mint neki. Szépvíz' kinézése sokkal inkább kis mezővárosi, mint Szeredáé. Boltocskák vannak benne, 's kicsinségéhez képest észrevehető kereskedést üz. Ennek fő oka ugyan az, hogy a' gyimesi hegysoron keresztül Moldova felé menő nagy út rajta megy keresztül, de illy kedvező 's kedvezőbb helyzete is van több helységeknek, miért válik ki tehát egyedül Szépvíz? mert örmény lakói ügyesek a' pénzt magnesi erővel magokhoz vonni. — Fel-csik' székezései ott jártamkor Szépvízen tartattak; mivel Csík Somlyón akkor volt készülöben a' székház.

18) Szent Mihály a' havasalji részen, Vacsárcsitol $\frac{1}{4}$ órai távolságra; Rákos-pataka mellett, mellybe itt szakad bele a' Pogányhavasból eredő Szirmai patak. Lakószai mentséges és katonáskodó nemesek, 's székelyesedett zsellerek; vallásra nézve r. cath., a' lelkek' száma 851.

19) Ajnád $\frac{1}{2}$ óra Szent Mihálytól, mellynek leánymegyéje. Lakószai' száma 315 lélek.

20) Delne. A' havasalji részen. Lakói' száma: r. cath. 622, g. e. 45 lélek.

21) Pálfalva (mindjárt az előbbi mellett, mellynek leánymegyéje, közös temploma a' két falu közt áll magánosan; mivel azt maga a' szent és egyenes igazság kívánja, hogy ha egy dolog — itt a' templom, másutt egyéb — két egyen jogunak egyformán kényelmes nem lehet, legyen legalább egyformán kényelmetlen. Lakói'

száma: r. cath. 465, g. e. 28 lélek.

22) Csomortán, a' havasaljirészen, Csomortán pataka mellett, melly ered Barloj és Havastetej nevű hegyekből, 's Pálfalva és Csomortán közt lefolyva, 3¼ órai folyás után Zsögödön felül az Óltba ömlik. Lakói' száma: r. cath., kik a' csík somlyói anyamegyéhez tartoznak, 380, g. e. hitű, kik Szépvízhez tartoznak, 23 lélek.

23) Taplocza az Ólt' melléki részen, Taplocza pataka mellett, Csík Szeredától ½ órai távolságra. Lakósaí' száma 1553, kik mind r. cath. 's a' cs. somlyói anyamegyéhez tartoznak. A' csík szeredai vár igen jól mutat Taploczáról nézve, 's ez által ezen falut legszebb fekvésűvé teszi Fel-csíkban — nekem tetszve. —

24) Csobotfalva, 25 Várdotfalva. Ezen két falu megint egyesítve van Somlyó név alatt, melly nevezetet veszi az itteni Ferencz szerzetes barátok' hasonló nevezetű klastromától. Csík Somlyó utolsó falu Fel-csík' terén, a' két Csík közt köz falként álló hegy alatt, a' Szereda pataka mellett, Szeredán felül ½ órai távolságra. Lakói mind r. cath., számok 1400 lélek. Csík Somlyón, vagy mint a' mással hangzók' öszvetalálkozását a' szóban főhangzók' közbevetésével enyhíteni szerető székely szokta mondani Somlyón — legnépesebb és híresebb búcsuk tartatnak évenként pünköszt' másodikán, hová a' közel vidékből és székekből számosan sereglenek buzgók, nembuzgók és tulbuzgók, catholicusok és nem catholicusok, imádkozni és vigadni, kényelmesen szekérrel, és ájtatosan gyalog. — [Ezen búcsuk tartatnak a' falu melletti Kis Somlyó nevű hegyen. Ennek tetején van az úgy nevezett Salvatorhegy, vagy Jézushágó, Jézus Kiáltó-bércz, mellynek nyugoti oldala nagyon meredek. Itt szoktak az ájtatosbak egymást lelekaszibálva felmászni és vissza suhadozni az isten' dicsőségére; az ünnepélyes processio kerülő úton megy fel, melly mellett két-

felől keresztfák vannak a' Kristus' szenvedéseiből vett felirásokkal. E' hegy felett áll egy kápolna annak emlékezetére, hogy ott láttatott egy lajtorja az égből alá bocsátkozni, mellyen angyalok jártak le és fel. A' felirásból most is olvasható annyi: „Itt láttatott lajtorja...“ de a' többit egy igazi catholicus bemeszelt.] Alább van a' Szent Antal' kápolnája, honnan felséges nézet van Fel-csíkra. Hosszason nyugtatám szememet a' szép nézleten. Olyan jól esett tulvilági ábrándokban elfaradt lelkemnek látnom, hogy az istenteremtette világ csak ugyan szép!

Kis Somlyó' hegyével szemben van egy makos erdővel koronázott magasabb hegy, melly Nagy Somlyónak nevezetik. Erről megint Alcsíkra gyönyörű a' kilátás. [Ezen erdőben remeteskedik Vizi Márton, egy ügye fogyott becsületes ember. A' remeték még költeményekben is kimentek már divatból, 's kik a' valódi életben még remeteskednek, azoknál nem mindig lenne szerencsés szállást kérni. Vizi Marci nem tartozik az utolsók közé. Ő éppen olly ártatlan, mint hasznotlan ember, 's minden szerencsétlensége csak azon — szinte mondanám — kötött eszme, hogy az a' jó keresztény, istenfélő, kegyes ember, a' ki sokat imádkozik.]

[A' csík somlyói megyének és papságnak a' pünkösztől búcsukból évenként 4—5 ezer forint jövedelme van, a' feles ajándékokon kívül. A' búcsu ajándékokok a' somlyai nagy templomban szoktak a' nagy oltár körül kifüggesztetni. Drága darabok vannak köztök ezüstből, melylyekről alig hinné el az ember, hogy olly szegény országból tölteki, mint ez a' mi hazánk.] A' csík somlyai templom Csíkban, 's még nagy helyt legszebb és gazdagabb, oltárai művészi becsüek, főkép a' nagy oltár a' havasokon túl nem ismeri mását. Belőlről még nincs egészen elkészülve. Tornya két águ. Eddig messzire látszott, 's igen jól mutatott; de mióta az új székház ellenébe épült, sokat vesztett kinézéséből.

A' templom mellett van a' Szent Ferencz szerzetesek' ó szerü klastroma 19 szerzetessel, 's egy kopott könyvnyomó intézettel, mellyet azonban nem az újkori művek' nyomása koptatott el. A' csíki klastromban találtatik egy felírás: „C. C. MI“ (Conventus Csikiensis anno 1001), melly a' magyar földön találtató legrégibb irások' egyike; de én hiában tudakozódtam utána, senki megmutatni nem tudá, 's mint mondák a' derék régiségbuvár P. Gegő (m. t. t. tag) sem volt szerencsésebb.

Van Csík Somlyón egy r. cath. seminarium, mellyben a' szerzetbeliek tanítják a' seminariumokban taníthatni szokott alsóbb leczkéket úgy, mint más seminariumokban és más barátok. A' tanuló' száma illy népes, 's tanító intézetekben olly igen szűkölködő helységben felette csekély (m. e. 200); de ezek' befogadására is szűk az intézet; nem rég egy pár ezer forint ajánlatott új szobák' építésére, 's egy szárny meg is újítatott; de még több kellene. Az itteni majd mi költséggel sem járó tanítás nagy könnyeségökre van a' közel birtokos szülőknek. Egészen más kérdés az, ha a' tudományos műveltségnek, 's világos nevelésnek olly megfelelő-e ezen intézet?

Nagyon diszesítendi Csík Somlyót az épülőben levő új székház, melly Csík' helybeli körülményeihez alkalmazott miveltebb országi példák, 's szabad elmü nézetek szerint van tervezve, de egy kis bureau cratico aristocratiai szellem vegyülettől nem ment. Terve az, hogy legyen benne nem csak a' helyt lakandó fő király birónak kényelmes szállása, hanem a' több hivataloskodóknak is külön szobájok; azon felül 24 börtön, tekintettel építve a' terhesebb vagy szelidebb büntetésekre; a' ragadó lelki nyavalyában sülő bűnösöknek egészen elkülönzött börtön van szánva, a' több bűnösök is mennyiben lehet külön, vagy kevesen lesznek egy szobában, minden esetre úgy osztályozva, hogy a'

rabok kevés érintkezésben legyenek, mi valóban nagyon szükséges és helyes gondolkozás. Indítója, 's mig azon ns. székben szolgált lelkes végre hajtója volt az építési tervnek mostani királyi táblai rendes bíró, akkor alkirály bíró imperfalvi Balási József úr, kire mint munkás tisztviselőre, 's humanus emberre, honfiai nagyon szívesen emlékeznek. Éppen az új székház' kapuja előtt áll egy kis kápolnácska, melly homlokirata szerint, a' tatárok' kiűzetése emlékére van emelve; de ha a' székház elkészül, le fog rontattatni, 's nem is kár; mert emléknek nem elég nagyszerű, nem elég tisztelet és hálaérzet gerjesztő. Csík Szereda nagyon sokat nyert volna, ha az új székház oda, vagy hogy más törvényhatóságban ne legyen, Martonfalvára, épül; 's tán maga a' székház is.

Havasi falu, új telep Felcsíkban a' már leirt Balánon kívül 6 van u. ím.

26) Gyimes, 27) Gyimesbükk, 28) Gyimesloka, állnak Moldvából beköltözött, 's a' Tatos folyam' mentén részint a' közönségek' helyein, részint a' revindicalt helyeken, szét szórt házakban metelepült oláhokból, kik ezért földes uraiknak szegődség szerinti adózásokkal tartoznak. Vallásokra nézve g. e. hitűek, 's a' gyimesi hegy szorosbeli anya megyéhez tartoznak. Gyimes alsó falu' végén van a' róla nevezett hegyszoroszi vesztegintézet a' Tatos' partján; és a' vám, melly nem olly jövedelmes mint a' tölgyesi, mert az itt menő út a' moldvai részen nagyobb hegyeken jó keresztül, 's rozszabb karban áll. A' hegyszoros szinte regényes, mint hazánk' havasi vidékei nagy mértékben. A' vesztegintézet' és vám' elintézése az, mi más hegyszorosainknál.

29) Ivános 47 elszórt házakból álló hasonló havasi telep a' Besztercze folyam' mentén saját nevét viselő patak mellett. Lakósi hasonlólag Moldvából beköltözött g. e. hitü oláhok a' tölgyesi hegyszorosbeli anya megyéhez tartozók.

30) Tikos 14 elszórt házából álló hasonló telep, saját nevét viselő patak mellett, a' Moldva felőli szélhavasokban. Lakói a' tölgyesi anya megyéhez tartozó g e. hitű beköltözött oláhok.

31) Békás hasonló telep saját nevét viselő patak mellett.

Ezen havasi telepek mindenkben hasonlítanak a' Gyergyó' havasaiban létező, 's már leírt telepekhez.

(Folytatása következik)

Egy képmutatványkori történet.

(Meiszner után.)

Egy herczegség' N. N. nevű fejedelmi lakában képmutatvány volt. Richard, egy jó családból származott mivel fiatal ifju, e' mellett nagy műbarát, mindjárt az első napon látására menvén, néhány ismeretséget kötött, melyek a' viszontlátás' vágyát benne mind inkább felébresztették. Úgy vagyunk a' festészettel mint az emberekkel: némelyekhez olly különösön vonszatunk, szeretjük, látogatásunkat gyakran, 's minél gyakrabban teszszük, annál több éldeletet találunk látásukban. Hozzájuk megyünk, ők mintegy ismeretes arczkifejezéssel fogadnak, 's meghívni láttatnak, hogy hozzájuk közeledjünk és velök beszélgessünk. Illy vonszalmat érzett Richard is különösön egy Miniatur arczképhez, mellynek sötét fekete szemeiben hagyta volt már harmad nap óta szívét. Ez egy fehér öltözetű, barna szemű, szőke haju, gyenge piros arczu, mosolygó ajku, szelid, lelkes, 's még is önkéntes arczkinyomatu leánykát ábrázolt.

Richard üdvözlé a' képet 's ez nyájas mosolylyal viszonzá. Már ismerősök valának. Mindig a' kép előtt állott, mintha helyét soha el-

hagyni nem akarná, kölcsönösön nézvén egymást szünetlenül. Sokszor holmi gyöngédebb dolgokról beszélgetett, mit ez szives örömmel látszott hallgatni. Milly boldog volt Richard e' pillanatban! szíve örömmel tölté el egész kebelét; már tovább nem tarthatá, szemei könnyekkel teltek meg, 's hallhatólag egy mély sohajt bocsátván kebléből, el akart fordulni. De minő meglepetés! A' leányka, kit szemléle, megette állott; 's az már nem csak pusztá arczkép, hanem az elő eredeti volt. A' leányka elbámulva, megilletődve, nem meré hinni, hogy olly bámulást, olly szerelmet tudott gerjeszteni; úgy látszék mintha félne a' bűbáj' eloszlásától, úgy álla, az ifju előtt, 's gyöngéd, félnék elpirulása által szépsége még magasztasítva. Hát még az ifju mit nem érezhetett? E' pillanatban egy koros asszony és két fiatal leányka közelített feléjük, kik közül Richard az elsőt a' szép ismeretlen' anyjának, az utósókat testvéreinek tartá, 's a' leányt a' nagy terembe vitték. Keserű érzések közt nézte eltávozásukat, mint kitől ollyas mi ragadtatik el, a' mi neki legkedvesebb. Elkomorúlt arczczal, káprázó szemekkel maradott hátra. Elsőbb utána akart menni; de mi módon, mit mondjon neki? azonban még is meggondolkodék 's utána indult; de a' tolongás nagy volt; alig tuda keresztül verekedni, mi után már szemei elől elvesztette. Hiában keresé mindenik teremben. Végre kimerülve, öszve zúzott kebelével tért meg a' képhez, mellynek megpillantása viszont új kedvre derítette.

Négy óra volt 's a' kapus' kiáltása: „Az ajtók bezárattattak“ eltávozásra emlékeztette. Ah milly nehéz vala neki elhagyni azon drága rajzot, megválni azon imádott képtől, midőn már a' szép eredetit elvesztette. De mit tehetett? Kétségbe esése egy tervet szült.

A' képeken alól köröskörül zöld függönyök hullámozottak alá; görzsedve emelé fel; 's a' nélkül, hogy valaki észrevehette; mögójök rejtezek; és várakozott.

A' néptömeg elfolyt, az ajtók bezárattak, ő rejthelyéből kibúvhatott, egy merész gondolat-ra tökélette magát, 's merészen ki is vitte.

A' kép egy zöld bársony alapra volt alkalmazva 's két vaskapocs által egy farámába megerősítve. Neki a' kapcsokat körmével és fogával kihuzni egy szüleménye volt. Levette azt; keblébe szive mellé rejtette, 's hogy nemtelen orzással ne vádoltassék levéltárczájából egy ezer forintos bánknótát vett ki, 's gombos tövel azon üres helyre akasztotta, honnan a' drága kincset elcsente. Megtörténvén ez, a' lehetőségig bátor arczot váltott 's élé kiáltván a' kapust, bezáratásáért szemre hányásokat tett és eltűnt. Rögön otthon terem, szobájába megy, 's drága kincsét elévén, újra édeleg nézésében.

Mi leend e' kalandból, ha természetes úton megyen, alig tudhatni. Bezzeg lett volna az újság lapoknak mit beszélni, egy bánknóta által kárpótolt kép' eltűnése; egy illy eset rendkívüli. De barátunk felett szerencsés csillag uralkodott.

Alig távozott ő el a' képtárból, midőn a' fejedelem és neje az ellenkező oldalról beléptek. Megvizsgálva a' nevezetesebb műdarabokat azon helyre jutának, honnan Richard szép zsákmányát elvitte. A' fejedelemné már egy korábbi látogatásakor különös érdekléssel szemlélgeté az arczképet, mellyet Richard elvitt; 's férjét is reá figyelmeztetni akarván, önkarva e' helyre vezeté.

'S minő meglepetés! a' kedves kép eltűnt 's helyébe a' bársony' puszta közepébe egy mocskos papírka volt tűzve.

Mit jelent ez? szól a' fejedelemné, egy bánknóta!

Álmélkodva lép elő a' fejedelem. Bámulnak, tanakodnak; de a' dolog megfejthetetlennek látszott.

Elé szólítja a' kapust, kérdvén: mit jelentsen a' kép' eltűnése? az semmit sem felelhetett 's hosszas kétes hallgatás után monda magában: azon ifju volt, annak kellett lenni, kinek az ajtót kinyitottam!

Fiatal ifju? fiatal jegyzé meg mosolygva a' fejedelemné. Már most alkalmasint közel vagyontalányunk' föloldatása. Szerelmi kalandot gyanítok. Egy szerelmes akará szépe' arczképet bírni 's ellopta.

De hát a' bánknóta? veté után a' fejedelem.

Nem akart orzónak tartatni. Szegény ifju, érdemes lesz vala ő az arczképet annak kezéből nyerni meg, kit szeret.

Nem olly sajnálkozásra méltó. Boldogságának felénél többel bír ő, mert képzeletében bírja.

De az, még sem elég. Férjem megengedi-e azon ifjakat pártfogásom alá vennem?

A' fejedelem örömmel hajla neje' kérésére; csak félelmét nyilvánítá, nehogy egynek szerencséje által másnak szerencsétlenségét eszközölné. Hát ha az ifju csak egyedül szeret?

Nem szeret-e mindig, ki illy erősen szeretetik? viszonzá mosolygva a' fejedelemné. Engedjen csak nekem szabad rendelkezést, én ismerem az asszonyi szívet.

Nem levén tovább kifogás, a' fejedelemné a' képrajz' számát a' bársonyról lefejté. 'S mindketten távozanak.

A' nyomozgatás elkezdődék. A' kép' száma a' festőre utasított, ez megnevezé a' családod, mellynek neve is elegendő vala ajánltatására.

(Vége közelebbről.)

Jakab Elek.